NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 12. februaria 1853. *List 13.*

Kaj je asfalt?

Ker se asfalt čedalje bolj v gospodarstvu rabi, naj omenijo tudi „Novice“ njegovih lastnost.

Asfalt je neka sterjena smola, ki se na več krajih zemlje, nar obilniši blizo mertviga morja u Judeji najde. Imenuje se tudi zemeljna ali judejska smola.

Najverjetniši je ta smola ostanek razkrojitve mnogoverstnih rastlín in morebiti ravno tistiga izvira, kakor zemljino olje ali nafta.

Ta smola, nekoliko premogu podobna, je černa, včasih rumenkljato ali černkljato-rujava; terda, mastnosvitla, neprevidljiva. Dobiva se u kroglatih ali grozdnatih koscih, tudi drugim rudam vtisnjena ali primešana. O vročini, pri kteri voda vrè, se raztopí. Lahko se vname, gorí s presvitlim plemenam in močnim duham, ter veliko saj zapustí.

O novejši dôbi se je asfalt tudi na Angleškim, Francoskim in drugod najdel.

Pervi so bili Francozi, ki pred 15 leti so začeli to smolo za mnogotere gospodarske potrebe rabiti. Dan današnji se sploh rabi za mazitev, kot palivo, kelje, černa barva za železje itd.

Posebno je pa asfalt predobro gradivo. Upotrebujejo ga tedaj

1. za pokrivanje hiš;
2. za oboke od zunej prevleči, in jih tako vode obvarovati, ki bi skozi zidovje noter vkapljati utegnila;
3. u zavezo kamnja pri obokih;
4. tla u kletih, podzemeljskih hrambah in po vlažnih krajih sploh na suho djati, posebno tamkej, kjer se imajo razne tekočine (vino, pivo in druge) u njih hraniti;
5. za dlažbo (tlak) ulic, javnih prostorov, dvorišč itd. U ta namen se asfalt z drobnim peskam zmeša, in prevleče se ž njim zemlja, ktera po tem gladka kakor po mizi in jako terdna postane. Kaj prijetno je po takim tlaku hoditi, tudi voziti bi se bilo dobro, ako bi tak tlak na cestah vozove sterpel, kar pa ne more. Asfaltni tlak za hodiša se vidijo u Beču, Gradcu in po druzih mestih.

Ker pa pravi asfalt ni ravno dober kup, so začeli umetno ga napravljati. U ta namen so černo smolo, ki po vkuhanju premogniga katrana zastane, rabiti začeli. Skušnja je pa učila, da taki umetni asfalt (künstlicher Asfalt), če lih naravnimu zlo podoben, na sončni vročini se omehčá, kar se naravnimu ne primeri. Le poslednji je tedaj za dlažbo in pokrivanje vselej gotov in stanoviten.

Kako velike posestva brez tlake naj bolje obdelovati?

V letošnjem nemškem koledarju, ki ga dajè kmetijska družba Krajnska na svitlo *), je gosp. H. Costa, ki je v gospodarskih rečéh že marsikako hvaljeno knjigo spisal, razodel svoje mnenje: kako bi se dale potem, ko je tlaka za vedno večne čase odpravljena, velike zemljiša s pridom obdelovati?

Gosp. pisatelj ni ravno namenil svoj svèt Krajnski deželi, kjer tù nimamo tacih sila velicih kmetij, kakor v druzih deželah, da bi se ne dale z najetimi delavci obdelovati, kar se iz tega razvidi, da na $23\frac{1}{2}$ □miljah poljá je več kot 73.000 posestnikov in čez 120.000 davku podverženih zemljišnih delov ali parcelj; al v mnozih druzih deželah našega cesarstva imajo posestniki take sila velike kmetijstva, da po odpravljeni tlaki, s ktero so poprej zemljiša obdelovali, jih sedaj nikakor ne morejo s pridom obdelovati, ker je dnina previsoka in se pri vsem tem še delavci dobiti ne morejo.

Nasledki tacih okoljšin ne morejo drugi biti, kakor da bo v tacih deželah veliko zemljiš neobdelanih obležalo in da bo potem zguba na vse straní velika.

Dva pomočka sta — pravi gosp. pisatelj — s kterima bi se dalo ti zadregi velicih kmetijstev v okom priti, in ta pomočka sta: ali prevelike zemljiša na manjši kose razdeliti in jih na drobno prodati, ali pa jih v najèm (štant) dati.

Razkosenje velicih zemljiš in njih prodajanje na drobno bi ne bilo občinstvu v škodo, ako bi le to razdrobljenje neizmerno ne bilo, da bi po tem tako male kmetijice na dan ne prišle, ktere bi ne mogle gospodarja in družine njegove pošteno rediti, in bi nazadnje namest premožnih kmetov le veliko trumo beračev imeli.

Veliko veliko boljši kot tako razkosevanje brez konca in kraja, je: dajati zemljiša v najèm (štant, arendo), kar je skušnja po mnozih deželah že davnej poterdila; zato misli gosp. pisatelj, da bi v tacih deželah, kjer prevelike zemljiša iz pomanjkanja delavcov neobdelane in puste ležé, bi bila za zdaj edina pomoč v tem, da bi gospodar, kar ima zemljiš od več, jih dal za več let v najèm proti temu, da bi najemnik v pridelkih najemšino odrajtoval, kakor je na Laškem (Lombardsko-Beneškem) in na Dalmatinskem, deloma tudi v ilirskem Primorju, na Tirolih in nekoliko tudi v nadvojvodstvu Austrianskem navada, — se vé da bi se najemstvo (Pacht-

*) Dobí se v tiskarnici gosp. Jož. Blaznika v Ljubljani po 30 kr.

system) moglo osnovati po posebnih razmerah vsaktere dežele.

Več o tem, kako so zlasti na Benečanskem, Furlanskem in na Angleškem najemstva osnovane, popiše gosp. pisatelj v omenjenem koledarju, kterega bi želeli v rokah vsih velicih posestnikov, da bi prevdarili o ti zadevi dane nasvete in jih pretresli po svojih okoljšinah: ali se dajo v prid kmetijstvu izgotoviti ali ne, — da iz dobrega namena izrečena misel ne ostane glas vpijočega v pušavi, in bi se še le takrat ne spoznala, ko bi že utegnilo „prepozno“ biti. Dosihmal so, kar je nam znano, le Zagrebške „gospodarske novine“ podale svojim bravcem v prevodu omenjeni sostavek; radovedni smo, kaj bojo naši sosedje o tem nasvetu rekli.

Iz nove gojzdne postave

vodila, po kterih gre tarifo gojzdne škode sostavljati, in škodo povračevati.

§. 1. V ustanovljevanju tarife za povračila gojzdne škode je treba les tako ločiti, namreč ali:

1. v derva (les za kurjavo) ali
2. les za stavbo in izdelke, (deblovina, celotnina, hlodi, les za razne priprave, mašine itd.)

Ti poglavni versti lesa je treba daljej ločiti po bažah lesa, kakor je kje ta ali una važniša, pri čemur naj se pa vse tiste baže, ki so blizo enake vrednosti, v en razdelak jemljejo, in po njuni drugi lastnosti zopet razdeliti v

a) najboljšo, *b*) srednjo, in *c*) najnižjo versto.

Za vsakega teh pod-razdelkov je treba po tem srednje gojzdne cene nastaviti, in sicer enkrat za en kubični čevelj ali pri prav niskem kupu lesa tudi za več kubičnih čevljev samega lesa, odštevši stroške oklestenja in sekanja, in drugič za mere v kraju navadne. Cena perve verste naj se obrača na stoječi in sploh na tak les, ki se da lahko za celotnino preceniti, prištevši stroške obdelovanja, če jih je kaj. Cena druge verste velja za posekani in že oklesteni les, če se zavoljo predelanja in zavoljo odpadkov več ne more meriti kakor celotnina. Les, ki bi ga kdo ukradel med obdelovanjem in obravnovanjem, je tako čislati, kakor da bi bil že čisto oklesten in obdelan.

§. 2. Srednje cene druzih gojzdnih pridelkov, če se v kraju za gotov kup prodati zamorejo, naj se tudi v navadnih merah, z dobitnimi stroški vred, in brez njih nastavljajo.

Tarife naj daljej obsegajo navadno dnino prostega delavca, obstoječe voznine in vrednost enega orala paše, po poglavnih razredih dobrote.

§. 3. Ako se ukrade les, toda se verhi, veje ali mladike ne odsekajo ali odtergajo, in mladje ne odjemlje ali poškodje, je treba škodo vsikdar po tarifni ceni povračevati.

Po ti ceni je plačevati:

1. po enkrat ali enojno za

a) že posekani ali oklesteni, ali za bližnji posek odbrani ali po naključbi na tleh ležeči ali odlomljeni les;

b) za suhe ali do dobrega zamorjene, po tem tudi za rastne drevesa in rante ali late, če se vzamejo po samič iz gostega gojzda, in če niso posebno drage sorte, od ktere bi se le tù in tam kako drevo našlo;

c) za izkopane štore, če se s tem narejene luknje zopet zaravnajo, in če niso bili štori potrebno za branilo, in se tudi ni bilo nadjati, da bi iz njih mlado drevje pognalo.

2. Po pol drugikrat, za:

a) rastne drevesa in rante, in če se dvé ali več njih vzamejo eno zraven druzega iz gostega gojzda, in se s tem samo ena praznina naredí, ali če se posamezne drevesa iz redkejšega gojzda vzamejo;

b) za raztresene prihranjence in poveršnino in za les posebne vrednosti, pa vender ne prav primerne kakovosti, ki se v gostem gojzdu le tù in tam najde;

c) za izkopane štore, če je samo nekaj pod 1. naštetih olajšev.

Po dvakrat (dvojnato), za:

a) rastne drevesa in rante, če se dvé ali več njih, eno zraven druzega iz redkejšega gojzda vzamejo, ali če se jih vzame toliko iz gostega gojzda, da se s tem več kakor ena praznina napravi;

b) za raztresene prihranjence in poveršnino, ali za les posebne vrednosti in dobre kakovosti, ki se le tù in tam najde;

c) za izkopane štore, če ni nobene izmed olajšav pod 1. naštetih.

Za les (ki se rabi za stavbe in izdelke) pa ne veljajo tarifne cene kakor samo pri enojnih plačilih.

Kadar se poldrugi ali dvojnati znesek plačuje, je rajtati presežek samo po ceni najboljših derv. Če je kaj stroškov za izpravljanja, jih je gojzdnemu gospodarju vselej posebej poverniti. (Dalje sledí.)

Življenje slavnih Slovanov.

XIV.

Fr. M. Appendini.

Omenimo tukaj moža, ki scer po rodu ni bil Slovan, ki pa zavolj ljubave do slovanske zemlje, na kteri je bival, in do slovanskiga naroda, med kterim je živel in koristil, popolnoma zasluži, da njega spomin med Slaveni hvaležno se ohrani.

Franc Maria Appendini, mašnik reda pobožnih šol, bivši vodja in nadučitelj blagorečnosti u Dubrovniku, je bil mož visoko učen in glasovit, ki, gledé na jezik slavenski in dalmatinsko-dubrovačko slovstvo, si je bil velike zasluge pridobil.

Akoravno ptujic — rodú je bil iz Piemonta — je bil med ilirskimi Slovenci z enako iskreno gorečnostjo za blagor naroda slovanskiga nadušen, s kakoršno nekdaj Dobrowsky pri čeho-slavenskih bratih. Trudil se je bil verlo o podučevanju sebi izročene slovanske mladine, pa pismeno tudi delal, kar je bilo na korist novi domovini njegovi.

Tako je leta 1808 dal pervokrat na svitlo slovnico ilirsko (horvaško-dalmatinsko), poklonivši jo tadašnjimu ravnitelju Dalmacije, maršalu Marmontu. Ti glasoviti vojskovodja ni bil samo hraber vojak, temuč tudi ljubitelj učenosti, in sam visoko učen mož. Imel je on slovanski jezik, gledeč na njegovo notranjo vrednost in nezmerno množino narodov, ki ga govoré, posebno za vojaški stan za najpotrebniši. Zatorej je on dvé leti pozneje, ko je bil zapoveditelj Ilirije, u Ljubljani za svoje viši častnike učilišče slovansko bil utemelil pod imenom: Schola palatina slavica.

Appendini je postal eden naj izverstniših pisateljev u Dubrovniku. Dal je na svitlo: Pripovest od starovečnosti in slovstva Dubrovničanov u dvéh delih u talianskim jeziku pod naslovam:

Notizie istorico-critiche sulle antichità, storia e letteratura de Ragusani. Ragusa 1802—1803. 2 vol. 4.

Verlo razsvitljeni mož naučil se je z velikim trudam temeljito vsih slovanskih narečij, ter posluževal se jih z nenavadno marljivostjo tako u dogodivšini ilirskoj, kakor u jezikoslovju slovanskim. Poleg tega pa ni manje prekrasno u svojim materinskim, to je, laškim jeziku, u latinskim pa tako izverstno in zveršeno pisal,

da med naj slavniše taiste dôbe pisatelje ga uverstiti zamoremo.

Umerl je Appendini 7. grudna leta 1834. Naj bo verli ptujic lep izgled lastnim sinam matere Slave!

J. Š.

Slovanski popotnik.

* „Vsakemu svoje!“ Po tem gêslu „popotnik“ rad dostavi k naznanilu v 101. in 104. listu l. l. zastran „občnega derž. zakonika“, da gosp. dr. Krajnc, učenik „občnega derž. zakonika“ v slovenskem jeziku na vseučelišu Gradčkem ima velike zasluge o tem važnem delu, in če jih „popotnik“ v tistem naznanilu ni v misel vzel, se je to zgodilo le, ker je bolj na dognanje dela in na pospešenje dolgo dolgo željno pričakovanega natisa mislil, kakor na vse g. izdelovavce njegove. Na povabilo Ljubljan. slovenskega družtva, kteremu gré čast, da je to delo sprožilo, sta bila s pripomočjo mnogih gosp. pravoslovcov začetnika tega dela rajnki gosp. Mažgon in gosp. Cigale, ki sta z veliko marljivostjo dodelala pervih 602 paragrafov; za tema je gosp. dr. Krajnc zakonik prestavil od §. 621 do 1502, in zraven omenjenih §§. tudi naznanilni patent in prikrajne pazke, ter je celo delo predložil potem vis. c. k. ministerstvu pravosodja, ki ga je za izverstno spoznalo, pred natisom pa v pregled in popravo gosp. Cigaletu izročilo, ki je delo iznovega pretresel in doveršil za natis. Prav ljubo nam je, da zamoremo „vsem hvalo dati, kterim hvala gré“, ker v tako važnih slovenskih knjigah, kakor je omenjeni „zakonik“, naj se véjo vsi domorodci, ki so si prijazno roke podali, dodelati ga.

* Od razglasa, ki ga je izdal Omer paša na Černogorce, da bi se vernili pod turško oblast, so omenile poslednje „Novíce“. Ker bo mnogim bravcem zanimivo, tisti proglas brati, od besede do besede, kakor ga je Omer paša na Černogorce poslal, ga podá iz Zagrebških „narodnih novin“ slovanski popotnik čitateljem svojim; razumeli ga bojo lahko. Glasí se originalni proglas takole:

Cèrnogorci!

Neki opaki ljudi medju vama, koji su vas varali, i koje ste slušali, i neki drugi, koji su vas s hitrostju i silom nagnali, da zabacite pravi put, i da oružje podignete protiv slavnoga vašega cara, — pozvaše na vas jarost carsku i njegove čete. Vi ste sad vidili carsku moć. Oni, koji su pametni, biti će dobro razsudili, da se nemožete odèržati. Budući vi naši sugradjani, nismo iskali ni jednu kaplju vaše kèrvi, i vi ste krivi sami onoj, što se je do danas prosula, i onima štetama, što su propatile vaše kuće. Koliko je velika moć našega slavnoga cara, veća je još njegova milost, i videći ja, da vi nemožete odolieti mojoj vojsci, naredio sam na sve strane, da vas netuče, a to sam učinio za odoliti od vaših kućah nova zla po želji mojega slavnog gospodara. Oni, koji se pokažu neposlušni, ja ću ih silom dovesti na pravi put, a one, koji se pokoju i predaju, primit ću blagonaklono.

Zato na ime mog cara s ovim proglasom dajem vam na znanje:

1. Kao što dosad, tako ćete i odsad imati slobodu viere i bogoštovja.
2. Neće vam biti učinjeno ni jedno nasilje, no samo će se uvesti jedno uredno vladanje, kako mi je zapoviedio moj slavni gospodar. Ostati će nahie, kao što i dosada, i na čelu svake biti će postavljen jedan serdar, kojega ćete vi isti odabirati medju odličnim plemenima, koji će zavisiti od skadarskoga vezira.
3. U osveti kèrvnoj dogadjala su se ubojstva, to se neće unapred tèrpiti.
4. Ako se podložite carskoj milosti, biti će vam dana prava kao ostalim podanicima carstva, i tako će vam biti slobodno hodati kroz sva miesta našega carstva, i tèrgovati i raditi. I oni, koji budu hodili, da tèrguju kroz ostale dèržave strane, uživat će pokroviteljstvo carsko po susčestvujućim ugovorima.
5. Nahodeći se vi na granici carstva, jednako, kao što ćete uživati carsku milost, morate se obvezati, da ćete vierno i junački braniti granice, i da ćete se pošteno podnieti i s onu stranu granice po volji obadva cara.
6. Nećete plaćati nikakvog danka, osim onoga, što će trebovati za miesečnu plaću serdarima nahiah, i velikomu serdaru svih nahiah, i za ostale troškove.
7. Budući da će serdari od nahiah i vèrhovni serdar primati platju, tako će morati paziti, da narod nebude tèrpio nikakovo nasilje, i zato će biti lično odgovorni.
8. Kako budete izviestjeni od ovoga proglasa, treba da mi svaka nahia odgovori, za da ja mogu vaše odgovore i misli podnieti mome slavnome caru.
9. Toliko je, što ja vama mogu proglasiti, i za da budete dati mojima rečima cielu vieru, podpišivam svojeručno i pečatim mojim muširskim pečatom.

Iz taborn u Martiniću 1853. Subota 10. siečnja po sèrbski.

Omer paša,
mušir i seraskier sve vojske turske u Europi.

V tem proglasu dajè Omer paša Černogorskemu knezu obrok do 31. januara, da se pomisli. Al Černogorci so se že davno pomislili, ker je vsim dobro poznana stara pesem (iz 11. pevanja Gunduličevega Osmana):

— — — — Gdie kopito
Konj turački jednom stavi:
Da to miesto viekovito
Neporaste već u travi.

Vsled tega si more vsak misliti, kakošin so mu odgovor dali.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Tersta, na pustni dan. Pri nas delo počíva, in vse se trudi po stari laški šegi poslednje dní predpusta veselo dokončati. Vès živ je korso (velika mestna ulica). Stotero vozov derdrá gor in dol in od vsih straní letí sladkorni drobiž v obraz deklicam in gospém, tako da je ž njim vsa ulica posuta. Bog vé, koliko centov se ga je zmetalo in za koliko forintov! Našemanih zakritih in odkritih šem je na tisuče, ki uganjajo norce na vsako vižo, ktero se človek le misliti zamore; pojejo in vriskajo, žvižgajo in plešejo, ropotajo in rožljajo, oblečeni v naj čudnišo in silo smešno obleko vsih narodov, vsih stanov; polovica mesta, bi rekel, je v šemah. Terst je danes zares podoben velki norišnici!

Pa pustimo predpustne zmešnjave in norčije.

Povém Vam bolj važno in veselo novičo, da je naš slavni Koseski, kteremu je trud za domovino dolgo in hudo bolezen zavdal, se že toliko okrepčal, da se ni več bati, da bi nam ga nemila smert vzela. Hvala Bogu! — Prijetno je tudi gotovo vsacemu domorodcu slišati, da se na tukajšnem gimnazii verli gosp. učitelji močno trudijo za slovenščino in ilirščino, kterih se tudi učenci pridno učé; pa tudi gosp. bogoslovci se marljivo v šoli ilirščine učé in so vsi uneti za dušno omiko; naročeni so na več severo-slovanskih in na vse jugoslavenske časopise razun enega slovenskega.

Iz Postojne 7. febr. M. Tisti Rabi Hirš Dänemark, ki je zadnjikrat v letu 1847 v Ljubljani svoje čuda prodajal, na priliko, da je v vsacih hebrejških bukvah, če jih tudi poprej ni vidil, vse besede berž na pamet povedal, ako mu gledavci le stran in pa število verstic povéjo itd., je letos o začetku pusta tudi nas obiskal in svojo umetnijo razkazoval. Ker pa so „Novíce“ že takrat njegovo čudodelnost, ki človeka na pervi ogled zares nekako omoti, po pravi meri merile, se ne prederznem, kaj več o njegovih čudih vam govoriti, da mi ne porečete, kakor ste takrat „Rabitu“ rekli „pojdi rakom žvižgat!“ Pustim tedaj „Hirša“ in povém vam raji, da smo se pretekli pust ob nedeljah zvečer večkrat prav dobro imeli in marsiktero veselo uro v poštenem radovanju doživeli, za kar gré nar veči hvala časti vredni gospé udovi Doxatovi, ki nam je

prijazne sobe v svoji hiši brez plačila odperala, da smo tombolo igrali in jo tudi enmalo zaplesali. Pa tombole tudi niso bile brez dobrega namena; enkrat so Doxatovi dobrovoljno podarili lepe reči, za ktere smo igrali, in kar se je v igri skupilo, je bilo namenjeno kupiti Postojnski mladíni muzično orodje, da bomo tako Postojnčani sčasoma svojo muziko imeti zamogli. G. Gottsberger, ki je za našo šolo že veliko dobrega storil, je sprožil tudi to misel, po kteri se je en večer v omenjeni namen 62 fl. nabralo. — Ker cena vina vedno višji gré, čeravno vrednost njegova vedno manjši postaja — čviček se po gostivnicah že po 20 krajc. toči — so začeli po mnozih krajih olarije napravljati, in tudi pri nas jo je g. Leban napravil, ki nam kaj okusno pivo (ól) kuha. Kar je pri gosp. Lebanovi olarii posebnega, morebiti edinega na Krajnskem, je Arteški vodnjak, kterega si je napravil in po kterem za olarijo potrebno dobro vodo dobiva. Ker so njegove kleti (važna potreba za dober ól) tudi dobre, se smé pričakovati, da bo nova olarija prav dobro spod rok šla.

Ker se pa tudi žalostnih novíc ne smé med veselimi zamolčati, vam povém: dva človeka sta v naši okolici zmerznila. Se bote čudili to slišati, ker je letošnja zima tako mehka (več kot 9 stopinj mraza nismo celo zimo imeli), pa je vendar taka: en hlapec je zmerznul na Gaberku poleg Senožeč med 22. in 23. januarom, drugi blizo Postojne ponoči med 2. in 3. februarom; oba dní je mrazila silna borja.

Novičar iz mnogih krajev.

Nov cesarsk patent, veljaven za vse austrianske kronovíne razun vojne granice, določi tarifo hranilšine za vsake sorte reči, ki se pri sodnijah shranijo (položijo); hranilšina za položníje (Depositen) se ravná ali po vrednosti shranjene (položene) reči in po času shranbe, ali pa samo po času shranbe. — Unidan smo povedali, da pri vsaki nižji realni šoli se ima učilnica za rokodelske učence (Lehrlinge) napraviti; danes dostavimo, da na tacih hvale vrednih učilnicah se imajo le take reči učiti, ki zadevajo splošno omiko učencov, in pa take, po kterih se zamore vsak fant zastran svojega rokodelstva veči vednosti pridobiti. — „Teržaški časnik“ je iz Dunaja zvedil, da se bojo cehi (cunfti) prenaredili; ali je kdo pripraven mojstersko pravíco zadobiti, bojo razsodevali sodni možje (mojstri). — C. k. ministerstvo denarstva je ceno solí za pitanje živine na Laškem ponižalo, in scer je za Beneško postavilo tarifo na 12, za Milansko na 15 lir (dvajsetic) cent. — Prekucijska stranka je 6. t. m. v Milani iznovega poskusila prekucijo sprožiti; pustno nedeljo popoldne je namreč neka truma, orožena s štileti in samokresi, napadala posamne vojake in oficirje po ulicah in nektere celo do smerti ranila; ali kmalo so jo zasačili, in ker se ljudstvo Milaneško nikakor ni vdeležilo hudodelnega početja, je bilo ob 8. zvečer že vse pokojno in je tudi pokojno ostalo; izmed 80 vjetih je 8. dan t. m. nagla sodba 6 obesiti, 3 pa vstreliti dala. — Iz Černogore ni nić novega; zadnje dní januara je turška armada še zmiraj na svojem mestu stala, knez Černogorski in strica njegova Peter in Juri so bili na Cetinju; da bi bil med Černogorci kak razpor vstal, ni res; to pa je po „Terž. časn.“ gotovo, da je mogel Omer paša 3000 Albancov in Skudarcov iz svojega tabora v Spužu spoditi, ker mu niso bili pokorni; pri vsem tem se zamore turška armada, ki Černogorcem nasprot stojí, na 50.000 šteti; tudi majhne topove (kanone) je dal Omer paša napraviti, z namenom, da jih bojo mezgi in osli na goro tovorili; v turški armadi je več ogerskih, poljskih, laških in švajcarskih begúnov. Austrianska vlada še zmiraj pošilja velike armade na mejo, in kakor „Terž. čas.“ pravi, bo še le 18. tega mesca vsa skupej; vradni časniki francoske in posebno pa angleške vlade hvalijo ti krepki postop Austrie; tudi v knežii Serbski se zbujajo glasi za Černogorce. — Napoleon je pomilostil 4312 iz dežele pregnanih; pa imenitnih mož ni med temi, dosti pa fantov po 14 in 15 let starih; eden pregnancov je celò še le 10 let star. — Ko sta se na dan poroke cesar in cesarica v cesarskem ženitnem vozu peljala, je padla cesarska krona od voza, ker je bila preslabo pribita, — cesarica se je zavoljo tega zlo prestrašila, ker misli, da je to kak pomén. — 6. t. m. so spet več imenitnih mož iz stranke pravednega kralja zaperli; nektere so kmalo spet izpustili. — V Londonu je taka megla, da noč in dan goré svetilke po ulicah.

Klepec.

Stojí na skali terdni Grobnik,
Ponosno gleda na dolino,
Ki se poklanja spred globoko.
Na dalječ sijejo zidovi,
Slavenske hrabrosti spominek,
Sovražnikov pa groben kamen,
Ki so pustili duše tukaj,
I nam brez konca slavo dali.

Pač lepi so zidovi beli,
Pač svetla je na gradu streha!
Snegovi to so na planini;
Rumeno solnce z verha sije.
Al koliko je ta lepota,
Memo lepote, ki je notri!
Ni se na serbskem ne bulgarskem,
Ni se na ogerskem i ne slovenskem
Ni se razcvetla taka roža,
Ko Zlata v gradu tem je cvetla,
Jedina hčerka Radoslava,
Ki je knežval nad Vinodolom,
Nad Vinodolom i sosesko.

Ko raste jela med borovjem,
Ko skače serna po dolini,
Takova Zlati je podoba.
Spod čela rosno solnce sveti,
Iz lica mila luna sije,
Bajilo sercem čudovito.
Ogrinja svilo dragoceno,
Po svili biserje i zlato,
Lepota iz dežele rajske.

Ni dolgo svetu nepoznana
Sloveča deklica ostala;
Od Vinodola se raznese
V sosedne kraje govorica,
I ko bi jo trosili vetri,
Se hvala Vinodoljke zale
Od severa do juga pravi.

Kamor se razglasuje slava,
Lepote take, tako čudne,
Se vzdigajo snubačev trume.
Prostora v gradu pomanjkuje,
Veliki dvori so pretesni
Prejeti goste imenitne,
Ki vrejo sèm od vetrov štirih.

I kakošni so to snubači!
Baroni, grofje, žlahni knezi,
Mogočni zlatom i gradovi,
Ponosni svojimi junaštvi,
I razglašeno slavo dedov.
Vsih žlahnikov so cvetje bili,
Kjer se ne derzne nikdor med-nje,
Ki ni enak po slavi, blagu.
Poklanja slednji se globoko,
Vsak zna medeno govoriti,
Vsak tudi med besede sladke
Dari umetno meša drage.

(Dalje sledí).

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*